

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Țoarea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaș 18 Iunie 1904.****Numărul 25**

Cătră frații preoți români din dieceza Gherlei.

Asemenea este traiul nostru cu acel al poporului lui Israil pribejitor în pustietățile Arabiei, căci flămâzim și însetăm trupește și sufletește, iar de țara făgăduinței în care curge laptele și mierea suntem încă departe. Și mana nutritoare nouă numai odată ne vine într'un an, iar atunci o primim cu bucurie pentru că mult am așteptat-o, dar grijile din gândul nostru tot nu ies, căci vedem, că e puțină, iar anul este lung și greu. Atunci ne mai rămâne doară mângâierea, că Tatăl Cel ceresc, care satură paserile văzduhului și îmbracă liliile câmpului, va purta și grigea noastră Păturnichile nu sunt partea noastră pentru că vin alții, cari sunt înarmați cu toate armele timpului râvnitor și hain și ni-le vânează dinainte; iar noi cuvântul Domnului păzind, blândeță și iertare și celor, cari ne vatămă datorind și grigile lumii lăsând, nici lumea nu ne are grigea, nici păturnichile nu apucă să ne sboare de bună voie în oală și noi ne încălzim pânțele cu ciorbă acră. Iar pânea când o tăiem, privirile tot în calea cutitului ne umblă, ca să nu tăiem unui băiat mai mult ca celuilalt și la toți să se ajungă. — Cu adevărat versul e mai ușor, când pânțele este gol și rânduiala bisericeii încă poruncește, ca preotul să ajuneze înainte de a se apropia de altarul jertfei infrișate; dar iartă-ne Doamne, căci suntem din lume, și noi cu lumea trăim și vremile nu putem să le schimbăm. Toți caută în lume, ca să aibă o haină bună și curată și dacă noi nu o avem, când ne așezăm la un loc, toți vor avea o grabă, ori alta, să vor ridica pe rând de pe locurile lor și vor pleca. Și mulți dintre noi au copii și copiii cer pâne iar dacă părintele nu are de unde să le dea, oare, nu se va întrista atunci Doamne, inima părintelui aceluia? Și când părintele nu are mijloace ca să-și crească după cuviință copiii și după lipsele veacului și vede, că după moartea sa văduva și orfanii săi vor rămânea pe drumuri în mila cunoscuților și a necunoscuților, au nu se va întrista cu cutremur acel părinte? . . . Iată șede preotul îngândurat pe prispa casei sale în apus de soare mulțumind lui Dumnezeu pentru toate câte i-a dat și gândindu-se la

greul zilei de mâne. Poarta se deschide și intră o femeie cu ochii storși de plâns, cu un copil pe braț și cu unul de mână. Ea își plânge năcazurile și așteaptă sfat de la părintele său sufletesc, când nici vecinii nici prietenele, nici rudeniile nu știu cum să o ajute. Preotul își îndreaptă atunci capul și vede înaintea sa durerea, pe care el trebuie să o aline și să o ștergă. Gura i-se deschide, dar cuvânt nu-i vine pe buze și gândindu-se la spusele femeii își aduce aminte, că a ascultat-o, dar nu a înțeles, ce li spunea, pentru că era muncit de gândurile lui și acum nu știe ce răspuns să-i dea. Preotul începe să o întrebe din nou și pătrunde tot mai adânc durerea femeii. Vorbe dulci și blânde se desprind de buzele lui, iar fața femeii se înseninează. ea sărută mâna preotului și zice plecând: Dumnezeu să-ți răsplătească, Domnule Părinte, că-mi spuseși o vorbă bună. Preotul se ridică atunci și oftează: Doamne, dar eu cătră cine să mă întorc?

Trecut-au ani și veacuri și oasele moșilor nostri s'au prefăcut în țărină în mormintele lor. Făgăduințe ni-s'au făcut multe în toate vremile. dar noi cu partea noastră la mai bine nu răsbim. Acestea din greu simțindu-le și aducându-și aminte și de cuvintele „ajută-te singur, căci și Dumnezeu te va ajuta,” frații nostri din protopopiatele Bistriței, Budacului-român, Buzei, Becleanului și Ciceu-Cristurului s'au adunat în vara anului trecut în 19 Iulie 1903 în Lechința-săsască, unde având în vedere, că preoțimea numai așa va putea împlini cu succes înalta sa chemare, dacă ea singură va fi scutită de miseriile vieții și dacă liberă de grigile existenței proprii își va putea dedica toate forțele sale și își va putea concentra toată munca și activitatea sa spre un singur scop, spre unică țintă, împlinirea sublimă sale chemări. având în vedere că în această muncă și activitate rodnică este împedecată în mod jignitor prin situația tristă materială în carea se află, și că în lupta pentru existență, prin grijile vieții pentru sine și familie puterile îi lăncezesc; având apoi în vedere, că o mulțime de alte chestii adânc tăietoare în existența — și de mare însămnătate pentru viața bisericeii greco-cat. agită spiritele bine simțitoare, pe cum este: autonomia provinciei noastre mitropolitane, lățirea în mod înspăimântător și

printre credincioșii bisericeii noastre a socialismului și neconfesionalismului, apoi urmările funeste ale căsătoriilor pur civile, în urma cărora viața religioasă-morală a poporului scade în mod vădit, bunele moravuri și alipirea lui de biserică străbună dispar pe încetul și locul lor îl cuprinde primejdiosu indiferentism religios, având mai departe în vedere, că școalele noastre confesionale în frunte cu preparandia diecesană în urma celor mai nouă măsuri de rigoare luate din partea organelor de inspecțiune ale statului se află în cea mai mare primejdie. (de tot 14 puncte) avându-le în vedere: preoțimea gr-cat din tractele protopopești ale Bistriței, Budacului-român, Buzei, Becleanului, Ciceu-Cristurului, adunată în conferință extraordinară, a decis în umanitate:

a) Să se ceară de la Escelența Sa preabunul nostru Episcop și de la preavenatul Consistor convocarea cât mai grabnică a unui sinod diecesan, în care să se pertracteze toate cestiunile arzătoare ale diecesei și preoțimei diecesane înșirate mai sus și să caute căi și mijloace pentru vindecarea tuturor ranelor grele, de cari suferă corpul bisericeii noastre.

b) Și până când se va putea realiza această legitimă și ferbinte dorință generală, pentru îmbunătățirea barem în parte a sorții preoțimei să se facă și să se sustearnă o reprezentațiune motivată la înaltul minister ung. reg. de culte și instrucțiune publică pe calea consistorului diecesan, în care pe baza §. 1 art. de lege XIV din 1898 să se ceară ameliorarea ajutorului de stat în măsura, pe cum se face întregirea salarelor preoților acatolici pe baza acelui articol de lege și acordarea acestui ajutor tuturor preoților diecesani fără excepțiune, în proporție cu venitele parohiale conscrise și acum rectificade în mod definitiv.

Această hotărâre să se comunice cu toate tractele protopopesce din diecesă spre aderare și luare de asemenea demersuri.

Primind hotărârea fraților din cele 5 protopopiate și văzând că toate durerile lor sunt ale noastre a tuturor, protopopii și preoții din 28 protopopiate am aderat la acea hotărâre și împreună cu un memoriu am înaintat-o Escelenței Sale Episcopului diecesan cu rugarea umilită ca ascultându-ne și îndurându-se de multele noastre lipse, cu părintească îngrijire de soartea diecesei și

Aducem la cunoștința Onoraților Domni Preoți, că ediția vechie din

Liturgier s'a epuizat, și s'a pus sub tipar o nouă ediție.

a fiilor ei, să dispună tinerea unui sinod diecesan, în care să putem căuta vindecarea multelor năcazuri, cari ne apasă. Iar mini-terului de culte am înaintat o reprezentațiune, în care arătând serviciile, pe cari clerul român greco-catolic cu tot devotamentul le aduce patriei, arătând, că același cler în privința pregătirii nu stă cu nimic mai îndărăt de cât clerurile celorlalte confesiuni, dar cu toate acestea dotațiunea sa spre rușinea veacului luminilor este mai slabă de cât a servitorilor de la oficiile publice și de multe ori chiar și de cât a unor slujitori privați, arătând mai departe că atunci, când statul se îngrijește de îmbunătățirea plăților tuturor funcționarilor și de îmbunătățirea sortii clericilor de la alte confesiuni; arătând, că credincioșii bisericii române greco-catolice încă aduc tributul lor de sudoare și sânge pentru susținerea patriei din care ar fi omenesc și cu dreptate și chiar în interesul patriei, ca să fie împărtașiți și preoții bisericii române greco-catolice pe cum se împărtașesc preoții altor biserici, — ne rugăm, ca să fim împărtașiți de ajutor din partea statului toți preoții fără excepțiune în proporție cu venitele parohiale conserise.

Un cuvânt mare ni-se poate arunca în față și anume, că sublimitatea chemării noastre ar trebui să ne însuflească atât de mult, ca să nu ne mai gândim la cele lumesti și noi simțim greutatea acestui cuvânt. Cine nu are simțire pentru nevoile noastre, poate să ni-l spună, dacă vrea să ne închidă ușa din naintea nasului. Dar Dumnezeu e sus și vede în inimile noastre și judecării sale drepte avem să dăm samă odată despre modul cum ne închinăm chemării noastre. Greutatea aceleia și neputințele noastre le

simțim, pentru-că, pe cum am zis, că suntem din lume, că adevărat așa este, nu numai prin condițiile de viață ale timpului nostru, căci nu mai trăim în peșteri îmbrăcându-ne în blăni și nutrimă-ne cu ce ne vor aduce păsările cerului, ori ramurile unui pom; ci trăim în o societate agitată, care umblă pe car de foc și vorbește prin telefon. Dar suntem din lume și prin o mare parte a datorințelor chemării noastre. — Cum vom putea voi să fim deaproapelui nostru povățuitori și îndreptători, dacă înșine vom fi nepricepuți și lipsiți de lumina cunoștiințelor? Și dacă va veni la noi unul dintre credincioșii noștri și ne va întreba ce să fie oare socialismul? iar noi înainte de a răspunde vom întreba de birtașii ovrei înculți, doară vor ști mai bine dâșii, pentru-că lor le vin gazete, iar nouă nu — Ce răspuns vom putea da noi atunci credincioșilor încredințați nouă spre păstorie? Și ce li-am folosit și lor și chemării noastre? Și dacă noi înșine vom fi nevoiți a bate mereu pe la ușile credincioșilor noștri mai cu o rugare, mai cu alta, când și cum vom mai putea asculta și implini noi rugările și lipsele lor?

Latifundiile confrăților latini nu le cerem. Dar, iată, nevoile lumii ne copleșesc și dacă fără arme din lume nu ne lasă neputințele noastre, ca să le învingem, Dumnezeu să ne fie îndurător; iar oamenii să-și pună mâna pe suflet și să nu ne judece.

Smerita noastră rugăminte se află în mâinile Părintelui și Episcopului nostru și noi privim cu nădejde tare în viitor și cu oare care mângâiere, pentru că am ajuns până la acest pas. Credința noastră este tare, că dacă Episcopul nostru se va întrepune pentru noi, cererea noastră va afla ascultare și la stăpânire. Iar întrunindu-ne în sinod diecesan

și sub conducerea părintească a Episcopului nostru noi între noi sfătuindu-ne Dumnezeu ne va lumina și vom afla mod de ieșire la liman fericit.

Să așteptăm dar cu nădejdea cea bună și cu supunere fiască glasul de chemare al mai marelui și Părintelui nostru, care pe fii sei, cari îi sunt mâni și ochi în stăpânirea sufletesească a diecesei, nu îi va lăsa.

Fraților! Sus să avem inimile!

Gherla, Iunie 1904.

Cel mai tânăr dintre servitorii Domnului.

Reuniuni Mariane.

Nu de mult am primit de la părintele *Constantin Lucaciu* din *Iojib* „Un smerit memoriu” adresat Arhiepiscopilor, preoților și poporului credincios din provincia mitropolitană greco-catolică română de Alba-Iulia și Făgăraș. În acesta părintele Lucaciu ne recomandă să instituim în toată provincia mitropolitană. „Cununa Preanonratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria.” — Nu vreau să intru în amănunte, mă îndestulesc înainte de toate cu idea și apoi cu vremea mă voi ocupa cu lucrul mai amănunțit, căci idea e de tot fericită, și lucrul merită interesul și rugăciunile noastre.

Părintele Lucaciu vrea să instituim societatea aceasta de pietate (și nu pietistică), ca prin ea să ne îngrijim de mântuirea sufletelor noastre, mai bine, să cinstim cum să cade pe „Maică Preceastă,” să iubim podoaba casei, Domnului, și să ajutăm pe deaproapele nostru. Poporul nostru de mult dorește să aștepte societăți în cari să

FEUILLETON.

Imaginațiunea la oamenii bolnavi.

(după Egyh. K.)

Sunt foarte mulți bolnavi, cari au o judecată cu totul greșită față de medic și activitatea lui. Atari bolnavi numai pe acei medici îi stimează, au încredere în ei și așteaptă vindecare, cari le prescriu mai multe medicamente. Cu toate că aceasta nu e corect și față de omul cult nice că se poate presupune ast fel de lucru, totuși medicul trebuie să țină cont de această împrejurare, dacă voiește să corespundă chemării sale întru toate și dacă voiește ca mai iute și mai cu efect să obțină rezultat; căci unui atare pacient care e în credință că numai cu medicamente multe se poate vindeca puțin îi poate folosi un atare medic, care îi ordonează medicamente puține, fiindcă sanarea nu e spriginită de încrederea bolnavului.

E foarte mare numărul acelor medicamente, cari numai pentru acea se usează pentru-că închipuirea bolnavului le atribuie o atare putere vindecătoare, pe care o au și alte nenumărate mijloace. Reclamele promovează această închipuire, care înceată în momentul când un alt reclam îndreaptă atențiunea pacientului spre alt leac, sau când de cătră cutare reconvalescent să recomandă alte mijloace.

Influința imaginațiunii asupra construcțiunii trupesti a omului au recunoscut-o și aprepțiat-o medicii tot-de-una. Medicamentul s'a dovedit în cele mai multe cazuri de mijlocul cel mai eficace pentru a abate gândul pacientului de la morbul său spre alte lucruri. S'a adevărat cum că atari oameni, cari și-au închipuit că au batere de inimă, într'adevăr capătă batere de inimă prin aceea că tot-de-una încfriți își ascultă baterea inimii, fiindcă împrejurarea aceasta a fost de ajuns ca să împedeca funcționarea regulată a inimii. Medicii distinși susțin că dacă cu oare care îngrijire atragem în continuu atențiunea cutărui bolnav, care are facultate imaginară vie, asupra cutărei părți a trupului, lesne poate să provină din aceasta cangrenarea acelei părți.

E marcant sfârșitul tragic al unui individ, ce sa petrecut în castelul de vânat din Wustershausen, înaintea lui Fried. Wilhelm regele Prusiei. Pe un oare care nebun de curte cu numele Jäckel sub pretext de laesa majestate l'au pus la aparință sub acuză. Jäckel adevă ca să vindece pe rege de reumatism, a întrebuințat acel mijloc drastic, că cu ocaziunea unei preumblări, ce o faceau împreună cu regele, l'a împins pe acesta de pe podul unui râu într'o apă cam afundă. — Tribunalul marțial ținut în colegiul fumatorilor a judecat ca Jäckel să fie tras în în țapă. Esecutarea sentinței se apropia cu pași repezi. Pe Jäckel l'au dus înaintea castelului și i-an legat ochii. Atunci unul din cei prezenți luând în mână un cârnaț pași înainte și atinse încet cu el grumazii lui Jäckel, și acesta lovit de apoplexie de creeri a căzut mort la pământ. Închipuirea că cârnațul într'adevăr e sulita, l'a omorât.

Puterea cea mare a facultății imaginare ni-o ilustrează și un alt cas, care s'a întâmplat în 1832 cu ocaziunea unui bal mascat la opera din Paris. Vestea cholerei, care pustia în Londra a umplut de spaimă și de oroare și pe cei din capitala franceză, dar până în ziua balului nu s'a ivit nice un cas de îmbolnăvire, balul a succes mai bine ca ori când. Sala era plină, voia bună era la culme, când de odată o mască a atras cu deosebire asupra sa atențiunea publicului. Era extraordinar de înaltă, în negru îmbrăcată, se preumbla de alungul prin odăi încet, cu demnitate și cu pași hotărâți și pe ori cine s'ar fi apropiat de ea îl respingea tăcut și hotărât. Curiositatea a atras pe cei adunați în jurul ei, iar ea a început să fugă. Ceata celor ce o urmăreau crescă din ce în ce, până în cele din urmă întreagă societate începu o vânătoare sălbatică, care pe masca cea neagră o luă la goană din chilie în chilie, din ambit în ambit, din loje în loje până ce ajunse la o scară de unde încunjurată fiind de toate părțile de cei ce o urmăreau, nu a mai putut scăpa. Aci întorcându-se de odată cătră masa de oameni cari se îmbulzeau la scară a strigat din răspuțeri: „Vreți să știți cine sum? Eu sum colera.” — Acestea cuvinte, de sine înțales, au stârnit o panică generală. Înainte de ce s'ar fi recules și s'ar fi liniștit publicul, masca a câștigat prilejiu să fugă printre mulțime. Au căutat-o însă în deșert căci dispăruse. Peste 1/4 oară a izbucnit cholera în sală în așa măsură înfricoșată, în cât pe cum să știe, mulți morți au trebuit să fie îngropați cu vesmintele în cari au fost mascați.

Mulți vor cugeta că e neputință ca atari morburii, a căror cauze sunt ascunse

se promoveze scopurile acestea. Cu toți știm, ce dragoste mare are poporul față de Maica Preceastă, câtă nădejde are în Ea, și cât se roagă la Ea. Pentru aceea nu numai inteligenți, dar și țărani, și mai ales femei în „celea 7 Vineri“ în cinstea Preacuratei Fecioare, alții poartă „numărășul Maicii Preceste“, care constă din o hârtiuță mică îndoită în formă de epistolă, sigilată cu ceară roșie, ceantă în o punguliță de pânză, care se poartă atârnată de grumazi asemenea scapularelor. Poporul jubeste po-doaba casei Domnului, ar merge foarte mult la biserică, când are vreme, numai cât biserica e încuiată, și la popa nu-i place dacă merg oameni mulți, nici Dumineca și în sărbători. O vacanță am petrecut-o într'un sat mai mare, unde servind, aveam în fie care zi de lucru la biserică oameni de aceea, cari nu să puteau duce la lucru, iar când era vreme ploioasă aveam mulți bărbați și femei, încât numărul acelor să ridica peste 50. și aceasta în zile comune. Ba mai mult, în o Vinere din vară, nu în post, am avut să mărturisască 33 de persoane, bărbați și femei, tineri și bătrâni. Așa încât în privința aceasta consimtăsc cu părintele Lucaciu din Iojib, și zic: *poporul nostru e foarte bun*, numai... — Poporul nostru s'ar îngriji tare bucuros de biserică. Lui îi mai mare greața, când vede „cămașa“ (stichariul) neagră pe popa, ori s'ia ruptă, și de aceea îndată ce vin negustori de pe la Nicula, Gherla ori Nimigea, cumpără odăjdii, și dacă nu zice popa nimica. Iar dacă zice popa, că trebuie cumpărat „păhar“ ori alt lucru sfânt, îndată contribuie și cel mai sărac. Dacă popa nu se interesează, poporul tot face, numai cât atunci biserica nu va avea nici când bani, ca să se repareze renoveze, eventual să se zidească una nouă, ci va

avea o grămadă de prapuri cu sfinți jimbați, schilodiți, de când îi vezi, și-e mai mare mila de ei, și nu-ți vine de loc să te rogi. Va avea o mulțime de cununi, de lumini, dar ceea de ce are mai mare lipsă, nu va avea Uti figura docet ubiquae. Așa încât mulți preoți numai aceea n'o pot zice Doamne iubit-am buna cuvântă (*podoba*) casei tale; mulți au noroc cu aceea că rugăciunea aceasta nu o mai zic.

Oamenii noștri mult să îngrijesc de săraci. Știu că mama atunci avea zilele și mai ales duminicile și sărbătorile celea mai fericite, când veneau la noi cerșitori și le da „câte un dărăbuș de pită și câte o lingură de leveș.“ Faptul, că Românii noștri ajută așa de bucuros, a îndemnat pe atâți oameni slabi să se facă perde-vară și cerșitori. Ajută pe aceștia cu câte puțin, și așa pe orfani, pe bolnavii sârmanii nu-i poate ajuta, cum ar pretinde năcasul acestora, așa încât și pe ei îi doare inima dar n'au ce face.

Vedem deci, că multe lucruri văd oamenii noștri, că-s de făcut, și le și fac, dar prin ele nu se ajunge ceea ce ar trebui să se ajungă. Causa răului acestuia e disordinea, căci dacă s'ar face ceva rânduială în toate acestea, lucrurile ar merge cu mult mai bine. De aceea dacă poporul, neinvățat de nime, vede că este undeva ceva rânduială pentru lucrurile acestea, și el să alătură. Așa să înscrie mulți în societatea „Rosariului Viu“, „Altariului“ și a „sf. Antoniu“. Numai eu câți așa ști spun! Aceasta nu e bine, pentru că deși la noi nu sunt societăți de acestea, dar să pot face, și dacă într'adevăr ne ocupăm serios cu biserica, trebuie să se facă, căci ast fel biserica noastră nu îndestulește poftele și

simțămintele de pietate ale inimei și așa își pierde mult din însămnătatea sa.

De aceea „Cuțuna“ propusă de părințele Lucaciu merită atențiunea, interesul și rugăciunea tuturor Românilor de bine, începând de la vâdnică și până la opincă. Să ne ocupăm mai înainte de toate cu idea, și vom vedea, că și aici să nimeresc minunat vorbele ce le-a zis fericitul Piu IX către preoții eucharistici: „Idea aceasta a provenit din ceriu. Sunt convins, că va aduce foarte mult folos atât bisericii cât și omenimei.“ Planul propus de părintele Lucaciu ar trebui puțin modificat și adăus, dar idea e foarte bună, și e de dorit să ne interesăm de intruparea ei.

Iob.

Un smerit memoriu

cătră Înalt Preasfințiti arhieriei, episcopi diecesani și arhieriscop și mitropolit. Pe cum și cătră preoții și poporul credincios din provincia mitropolitand greco-catolică romând de Alba-Iulia și Făgăraș de Constantin Lucaciu, preot gr-cat. romând.

Motto: „Spuneți clerului vostru că el nu numai să predice ci să meargă și între oameni și să-i cerce pe oameni acolo unde-i va afla și să-i adune în reuniuni catolice, pentru ca viața religioasă să se înnoiască... Ai voe fiinle să le spuie aceste pretutindena.“

P. P. Leon XIII.

Anul Domnului 1900 din hotărârea și voia nescrutabilă a Ceriului și prin dispozițiile sumului nostru Pontifice Roman de

ca parasiti în embrianul de morb. să poată fi provocate prin imaginațiune. și că prin urmare, aceasta istorisire — care alt cum cade în acel timp, când știința medicală încă nu cunoștea baccilii morburilor — poate să fie numai o anecdotă, dar nu trebuie să uităm că morburile lipicioase numai acolo să lătească unde află teren acomodat. Bacteriile frește nu au putut lăți prin imaginațiune cholera, dar au putut aduce pe oameni într'o atare stare morbidă. în cât au devenit strat acomodat pentru baccilii, care în oare care mod au fost introduși în sală și cari nici de cum n'ar fi putut deveni atari, dacă nu li-se agita facultatea de imaginațiune.

Hermann Boerhave, medic renumit din Holandia (născ. 1668 mort 1738), ne spune că un ascultător diligent al său, după prelegeri se depărta nu numai cu cunoștința științifică a morburilor singuratică, ci și cu aparițiunea faptică a acelor și cu credința că fie care simptom se arată și la dânsul.

Un mod deosebit de vindecare a fost și acela pe care l'a aplicat un medic englez vindecând pe un paralizic de limbă prin deșteptarea fantasiei. Pacientul pentru vindecarea morbului a trebuit să inhaleze acid de salitru. Înainte de a face însă aceasta, medicul pentru constatarea gradului de temperatură a vaporului de inhalat, a așezat sub limba morbosului un termometru. Morbosul incredințându-se cu desăvârșire în medic, a cugețat că termometrul este medicamentul aplicat și a spus, că deja simte o mare ușurătate. Medicul curios să știe, cât de mare poate să fie puterea imaginativă în atare cas, n'a spus morbosului nimic despre eroare și a 2-a zi a aplicat termo-

metrul tot așa și peste 14 zile morbosul s'a vindecat cu desăvârșire.

O întâmplare din cele mai curioase și tot odată din cele mai hazlii s'a întâmplat în țierete cu englezul Holt, care mai târziu a fost numit jude la tribunalul suprem. Cu ocaziunea unei excursiuni pe care a făcut'o cu un amic al său, într'o ospătărie din provincie, observă, că nu are bani cu ce să-și plătească contul. Ajunși în mare confuziune nu știau ce să facă, ca să iese din impas, când Holt, de odată observă, că fata ospătarului e tare supărată indispusă și pe lângă aceea se vedea a fi și morboasă. A întrebat de cauză și a aflat că suferă de friguri. De odată îi veni în gând să se folosească de ocaziune, se predă de ascultător de medicină și afirmă, că fată de acest morb are un mijloc sigur, adună pe nimerite un mănuciu de ierburi și plante pe cari le amestecă pe lângă anumite ceremonii, le învâlește într'o bucată de pergament și le depinge cu serune cabalistiche. Amuletul acesta fata l'a atârnat de grumaz, și s'a mirat mult când peste puțină vreme a observat că au lăsat'o frigurile și mai mult nici nu s'au ivit. Ospătarul, care s'a bucurat nespun de însănătoșirea fetei sale a mulțumit și a zis, că contul e plătit și ast fel a scos pe cei doi tineri din confuziune.

După mai mulți ani, când Holt era jude, i-au adus înainte o femeie, care era acuzată pentru bosconituri. Vindeca frigurile cu farmece și ca corpus delicti a arătat un amulet, despre care susținea, că necondiționat vindecă acel morb. Judele a cerut acel amulet miraculos, și ve puteți închipui mirarea lui, când în el a recunoscut pe acela pe care oare când el însuși cu co-

plărească ușurătate pregătindu-l l'a date fetei ospătarului.

Încrederea în mijlocul folosit de multe ori e vindecare, nu numai de jumătăți ci totală. Gracelus încă recomanda învățăceilor săi să fie cu încredere și credință tare, în interesul rezultatului favorabil. Dubietatea — zice, același — ruinează ori ce lucrare.

Prin aceasta suntem departe de a susținea, că sunt număroase casuri în cari numai medicamentul aplicat produce vindecare sau îmbunătățire! Nici aceea nu vrem să zicem, că să se ordinezze medicamente mai multe de câte sunt de lipsă, dar iarăși cred că este chiar datorința medicului conștientos, că dacă voiesce să câștige încrederea pacientului „flămând după medicină“, atunci să cedeze acestei slăbiciuni a sale, și să ordinezze medicină mai slabe, dar mai multe. Articulul acesta e scris cătră publicii mare și nu e îndreptat nice contra medicilor nice contra medicamentelor lor. Publicul trebuie să se dedee la acea că medicul și medicina numai nu folosesc, ci factorul principal e însăși natura, a cărui putere de lucrare, ca să o potențeze, este datorința medicului.

Breța, la 25 Maiu 1904.

Sim. Zehan.

sfântă memorie Leon XIII. atunci Capul văzut al Bisericii Domnului Nostru Isus Christos și Locuțitorul Lui pe pământ, a fost un an iubitor pentru întreaga lume creștinească catolică; pentru noi românii greco-catolici din provincia mitropolitană și din acel fericit incident istoric, că atunci s'a împlinit centenarul al doilea de la reînnoirea românilor din această mărită provincie bisericăscă iarăși în sinul mănăsturilor și scutitor al sfinței biserici ortodoxe catolice a lui Isus Christos al cărei Cap reșede în Roma eternă.

Înalt Preasfințitii Arhiepiscopului *Michail* al Orăzii-mari, *Ioan* al Gherlei și *Demetriu* al Lugosului în frunte cu Înalt Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit *Victor* prin carte pastorală comună a stărnit atențiunea și luarea aminte a clerului și poporului credincios incredințat de la Dumnezeu grijei și blândeii lor obăduiri părintești și episcopiești la însemnătatea aceluia an iubitor. Prin cuvinte pătrunzătoare și glasul lor părintesc bine cunoscut și plin de iubire ne-au chemat și îndemnat ca să iubim și noi cu toată lumea creștinească ca fiii unei și aceleiași Mame, ca fiii bisericii catolice în genere și ca români reînnoși iarăși la sinul mamei Roma sfântă, de la care vrăjmășia adevărului vecinic ne-a fost răpit așa multă și neagră vreme. Îndemnați am fost ca să ne facem oameni noi, să ne îmbrăcăm în Domnul Nostru Isus Christos, să ne curățim sufletele și simțirile și nu numai prin fapte sufletești da și prin fapte și lucruri materiale să comemorăm acel an memorabil și nou românii atât de însemnat.

Glasul Păstorilor supremi, al iubitorilor și Preasfințitorilor noștri Arhiepiscopului ascultat a fost în lungul și latul acestei binecuvântate provincii mitropolitane, s'au ținut cu demnitate creștinească serbările indicate și miile nenumărate ale credincioșilor în frunte cu părinții lor sufletești s'au reînnoit, s'au întărit spre lupta sfântă pentru fericirea cerească. E memorabilă mai pe sus de toate ziua de 15—18 Septembrie anul 1900, când în Blaș, reședința Înalt Preasfințitorului nostru Arhiepiscop și Mitropolit s'au condonat prin reprezentanții săi sub conducerea Înalt Preasfințitorilor noștri Arhiepiscopului și Episcopului toată provincia mitropolitană, ca în laude de mărire, doxologii și sfinte solemnități să aducă mulțumirea Dumnezeului celui Preaînalt, că din întunecul și prăpastia perirei ne-a învrednicit a ne îndrepta iarăși la lumină și viață, la leagănul credinței și originei noastre, la Roma străbună și eternă. Ce sublim ce impunător a fost când servul servilor lui Dumnezeu, Capul infabil și Părintele iubitor al tuturor creștinilor ne-a salutată și binecuvântat ca pe fiii vrednici și de o tainică și sfântă chemare ai Săi, ai Romei eterne.

În anul acesta sfânt și iubitor ca umilit păstor al credincioșilor greco-catolici români din parochia Iojibului întru toate năzuindu-mă a mă conforma epistolei pastorale a Înalt Preasfințitorilor Arhiepiscopului ai provinciei noastre mitropolitane și în deosebi ascultând învățăturile povețele și dorințele Preaveneratului meu Ordinariat diecesan nu numai că am ținut în decursul aceluia an sărbătorile de pietate iubitoră recitând în patru rânduri deosebite în cursul anului cu toți credincioșii în Biserică „Canonul” către Domnul Nostru Isus Christos; anume la Botezul Domnului Nostru Isus Christos (Epifania), Bunavestire, Înălțarea Domnului Nostru Isus Christos la Ceriu, și ca de închiere la nașterea Domnului Nostru Isus Christos, cu cari ocazii partea cea mai însemnată a credincioșilor după sfântul sacrament al pocăinții împărtășindu-se cu cel mai sfânt sacrament al Eucharistiei, ei am probat toate ca anul acesta să rămână și memorabil în biserică prin propunerea de fundațiuni pe sau crearea cutărui lucru durabil și de însemnat.

Am probat să terminăm cu gătirea din afară a bisericii, completarea turnului, care încă tot așteaptă jertfa fiilor săi, însă din cauza stării materiale slabă a puținilor mei

credincioși urmați din cauza desastrelor din mai anii premergători, pe lângă toată pre-dispunerea fiilor mei sufletesci, nu s'a putut face.

M-am tot frământat cu gândul că ce oare am putea să facem să fie și durabil și folositor și și plăcut înaintea lui Dumnezeu, a oamenilor și mai marilor noștri.

Întrăceste frământări pregătindu-mă la sfânta sărbătoare a „Intrării în Biserică” mi-a dat Dumnezeu ideea ca să înființez în sinul bisericii noastre o societate de pietate întru onoarea Preasfințitei Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioarei Maria. Și cumpănind bine ideea am lucrat planul punerii ei în prăcsă cum și bazele prin cari ideea intrupându-se viață să aibă.

Așa pregătit întru toate după cetirea sfinte Evanghelii din sus amintita sărbătoare sfântă, suind amvonul bisericii, în o cuvântare acomodată am spus credincioșilor mei ideea dată din sus, tot planul și modurile prin care iată putem să facem și noi memorabil anul acesta sfânt și iubitor, nu numai, ci aducem prin aceasta jertfa inimii și a sufletelor noastre către acea Mamă bună și îndurătoare fără de iubirea căreia lumea toată și viața noastră deșartă este și fără de folos. Și că făcând aceasta poate să facem — de va fi cu voea Celui de sus — începutul unui lucru mare, durabil și nespuse de mare folos pentru întreaga noastră biserică greco-catolică română din provincia noastră mitropolitană de Dumnezeu scutită. Espunând meritele grației și bunătățile nespuse de mari ai glorioasei noastre Regine din Ceriuri și foloasele neperitoare ce sufletele angajate întru onoarea și slujba ei pot să dobândească și văzând din ochi și fețele lor ai bunilor mei fii sufletești că cuvintele rostite ca sămânță sămănătorul din sfânta Evanghelie a căzut în pământ bun și a încolțit și rădăcini a prinde vreau i-am înșurat pe toți — bărbați și femei — la adunare constituantă pe ziua de 9 Decembrie st. n. după amiază cu finea vechernei la școala noastră confesională. Le-am dat adecă timp de a medita și dâșii mai aprofundat despre planul și dorința mea aceasta spusă lor.

În ziua indicată la timpul deșept intrând în școală și după chemarea Spiritului sfânt espunând și mai detaliat, scopul meu acesta, — cuvântul trup s'a făcut. S'au luat protocol, s'au înscris membri, s'a cetit și primit regulamentul și s'a constituit comitetul. S'a intrupat deci ideea și planul, s'a înființat prima societate Mariană „Cununa Preaonoratei și de Dumnezeu Născătoare Vergure Maria” din Iojib.

* * *

(Va urma.)

Iubileul „Familiei.” Serbarea iubitorului de 40 ani a revistei beletristice „Familia” înființată și redactată de neobositul și harnicul bătrân Dl Iosif Vulcan, a reușit splendid. Au participat P. S. Sa Episcopul Radu, inteligentă număroasă din Bihor, delegația academiei române, ai asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ai societății pentru fond de teatru român, ai tinerimei universitare române din Paris, Viena, Cernăuț, Budapesta și Cluș. S'au predat iubitorului cununii de lauri, albumuri, un tablou din partea universitarilor și altele. După festivalul cu care ocaziune iubitorului a fost salutată de reprezentanții corporațiilor și societăților a urmat banchet iar s'au concert.

Din prilejul acesta revista „Familia” a apărut în un număr iubitor, care conține un frumos număr de dedicațiuni și articole scrise de distinși fruntași ai neamului nostru din România și Bucovina.

În fruntea numărului se publică următoarea dedicație autografă a Reginei:

„Nu trebuie țărniuri mari, trebuie numai inimă mare.” *Elisabeta.*

„Fără muncă și fără iubirea binelui nimic nu e folositor, frumos și mare, nimic nu poate rodi.” *Ioan Calinderu.*

REVISTE.

Afaceri interne. Lucrurile ce se întâmplă arată că în scurt timp se va face o mare schimbare în partidele ungurești din dietă, alegerea baronului Banffy ca deputat a Segedinului, declarațiile contelui Aponyi făcute la Iászberény sunt momente de însemnatate în viața politică a ocărmiturilor noastre.

Banffy și Aponyi cari reprezintă două curente cu totul deosebite, desfășură un program aproape identic, amândoi vestesc cu glas înalt, stat național unitar magiar, curte magiară, armată magiară, teritorial independent și reformă parlamentară. Aponyi cere și autonomia catolică, iar Banffy executarea art. 20 din 1848 privitor la protestanți. În cestiunea naționalităților și unul și altul cer același lucru: *magiarisarea.*

Cu închiderea sesiunii delegațiilor s-a deschis seria dezbaterilor în dietă. Desbaterea a deschis-o făimosul kossuthist Komyathi, care a vorbit și despre naționalități atacând guvernul că nu este destul de tare de a rezista naționalităților. A vorbit și despre români zicând ca înainte cu câteva veacuri românii nu numărau mai mult de 20,000, azi însă sunt milioane și sunt o putere și un factor de care trebuie să se țină samă.

Pe ziua de 17 Iunie, ministrul unguresc de culte și instrucțiunea publică Berzeviczky a convocat o nouă anchetă în cauza reformei școlare, membrii acestei anchete sunt numai dascăli unguri de la școlile de stat, despre români Berzeviczky nu a voit să știe nimic. Înaintea acestei nouă anchete ministrul își va prezenta proiectul său de magiarisare.

CORRESPONDINȚE.

SINÓDELE PROTOPOESCI.

— *Țara Oașului.* —

Bicsad 14 Iunie n. 1904.

În 31 Mai a. c. și-au ținut preoțimea gr-cat. română din districtul „Țara Oașului” conferința sa de primăvară în parochia Bicsad. — După sfânta liturgie, la care a luat parte în număr frumos și poporul din parochie, preoțimea prezintă s'a întrunit la conferință în casa parochială. Tesa disertațiunii cetită de M. O. D. Iuliu Darabant adm. off. vice-protopop a fost socialismul.

După finirea disertațiunii s'au adus unele deciziuni, cari merită a fi cunoscute și înaintea publicității și anume:

1. Venind la dezbateri noul proiect de lege referitor la școlile populare, s'au decis să se facă rugarea Pream. Ord. diec. de Gherla, ca luând în considerație, că dacă intenționatul proiect de lege ar deveni lege, susținerea școlilor confesionale ar deveni imposibilă, pedepsele aspre puse în prevedere prin acel proiect ar fi un izvor continuu de sicauri pentru poporul și alt cum sărac, care abună samă s'ar răsbuna asupra învățătorului și seuatelor bisericesti, a căror preșidenți sunt preoții, iar fiind că pretensiunile cuprinse în acel proiect nici un învățător confesional fie alt cum cât de sărguincios și harnic nu e în stare să le implinească, căci nu e în lume școală, în care toți elevii să știe cele pretinse pe cum pretinde acel proiect cunoașterea limbii magiare, să binevoiască a face pașii de lipsă la locurile competente, ca acel proiect să nu devină lege. Și în cas de lipsă să se convoace *sinod diecesan*. — În fine deapre deciziunea aceasta să fie încunoscintate pe cale ziaristică și celelalte districte protopopești.

2. S'au decis să facă dl administrator al oficiului vice-protopopesc o reprezentațiune la comitatul Sătmar, ca în zile de duminică și sărbători crișmele să se țină închise; iar cei ce sudeie publice cele sfinte să fie pedepsiți.

3. Să decide cu multă însufiețire, ca preoțimea prin o adresă de felicitare să-și exprime simțul său de loialitate, iubire și supunere fiască față de Escelența Sa Domnul episcop diecesan Dr. Ioan Szabo, din prilejul iubilenului de 25 ani ca Episcop, care va fi în 18 August ert.

Gavril Sabo.

Noutăți.

Mulțumită publică. În urma apelului din foaia Unirea Nr. 20 și Răvașul Nr. 21, iată am primit pentru nefericitii din parochia Posmus ajutor de la următorii: M. On. D. Emiliu Vicin, prof. în Blaș 2 cor., Aron, Deac, prof. în Blaș 2 cor., Ioan Gent, protopop de Oradea-mare 2 cor., George Șuta, protopop în Kis-Majteny 5 cor., Drogolira György și soția Ana, 5 cor. Nemet-Boksán, Ioan Barbu, Zagreb-Agram Ciglara 3 cor., Emiliu Măcetariu, preot Totelec 4 cor. 70 fl., Ioan Bochiș și poporeni Koloza-Borsa 178 cor. și 463 dărbabe vesminte, Institutul de credit Bistrițiana 40 cor. Pentru fapta maritimă a donatorilor în numele poporului meu nefericit, și pe aceasta cale mă simt dator a aduce mulțumită, rugând pe bunul Dumnezeu ca primindu-le fapta maritimă să le răspiațeașă îndeașunt. Posmus 12 Iunie 1904. *Constantin Rus*, preot gr.-cat. — Cu ocaziunea petrecerii din 5 a lunii curente, aranjată în favorul *Reuniunii femeilor române* din loc, au binevoit a suprasolvi d-nele *Elena Nestor*, 3 cor. *Aurelia n. Solomon* 2 cor. *Maria Vlasi* 1 cor. *Dr. Emil F. Negruțiu*, 2 cor. *Dr. Boilă* cand. de adv. 4 cor. *Ioan Vancea* rigor. în drepturi 1 cor. *Dr. Iuliu Maniu*

adv. 18 cor. *Ilie Mircea*, 2 cor. *Octav. Prie* 1 cor. *Ioșif. Liță* v.-protop. fclod 3 cor. *Dr. L. Nestor* adv. 3 cor. *Aurel P. Bota* 1 cor. *Ioan F. Negruțiu* 1 cor. *Al. V.* 1 cor. li-se aduce mulțumită. *Dr. A. Cheșianu* secretar.

Studentii universitari din București s'au întrunit Sâmbătă și au protestat energetic contra ucașului, dat de rectorul universității din Budapesta *Dr. Gustav Heinrich*, care a interzis cu strictetă studenților români de a lua parte la sărbătorile de la Putna în amintirea marelui Voevod Ștefan cel Mare. Studenții din București au asigurat tot odată pe studenții români din Budapesta de nesfârșita lor dragoste frățască.

Concert. Baritonul Corfescu din București a aranjat Marța trecută un concert, de piese clasice, fiind acompaniat la pian de Dșoara Melania Brândușan. Dl Corfescu are o voce puternică și o școală bună și cântă cu multă artă. Dsa face un turneu pe la noi, sperăm că pretutindenea va fi întâmpinat și primit cu căldură.

Producțiunea declamatorică teatrală aranjată de elevii institutului pedagogic din Blaș Duminică în 12 Iuliu, a întrunit numeros public în spațioasa sală de gimnastică. Era de față Escel. Sa Mitropolitul, câțiva membrii ai Vener. Capitul și profesori de la institutele noastre de învățământ și multe dame și domni. Pedagogului *Nic. Ganea* îi revine tot meritul acestei producțiuni, atât ca conducător de cor, ocheștră, cât și ca compozitor. Dsa e un talent musical, care ar trebui îmbrățișat cu căldură. Din partea noastră îl felicităm sincer și îi dorim progres pe calea apucată!

Ce zice Mocsary despre proiectul lui Berzeviczy? Cetitorii mai vechi vor fi ținând de sigur minte pe bătrânul Ludovic Mocsary, care a fost înainte de asta cu vre-o douăzeci de ani președintele partidului kossuthist de unde însă a trebuit să se retragă, fiindcă principiile lui nu se potriveau cu ale șovinistilor. Încă de pe atunci, atât cu graiul în camera deputaților, cât și cu condeiul, în broșuri, Mocsary spunea compatrioților săi că nu fac bine, când umblă să magiarizeze naționalitățile. Rămas fără mandat de deputat, Caransebeșenii l'au ales în locul generalului Doda, dar espirând acea sesiune dietală Mocsary nu și-a mai pus candidatura. Noul proiect de magiarizare al lui Berzeviczy l'au scos din nou pe arenă pe bătrânul politician și într'o serie de articole publicate săptămână trecută în ziarul „Egyetertés” își ridică glasul, nădăduind, cum zice el, că vor cădea câteva sămânțe și în pământ roditor nu numai pe stânci. Mocsary le spune verde Magiarilor că fac un lucru nesocotit, când se sufulcă să săvârșască ceea ce nici odată nu se va putea duce în îndeplinire. Magiarizarea, spune Mocsary, este o utopie, adecă un lucru, care nu se poate realiza și contribuie numai la înstrăinarea Românilor și a celor alalte naționalități. Nu e bine să ne facem acum dușmani ci din contră ar trebui să ne împăcăm cu naționalitățile, dacă vrem independența Ungariei. Frumoase vorbe! Păcat că nu e cine să le asculte!

Alteța Sa Prinoipele Iosif Rohan, așa scrie despre Elsa-Fluidul lui Feller, că influința acestei medicine eminente întrece ori ce așteptare și Alteții sale iau făcut servii mari, și din cauza aceasta o și recomandă cu toate căldura ca un medicament nelncunjurat de lipsă la fie care casă. Elsa Fluidul lui Feller pe cum o știm acum deja prin toate părțile, ajută îndată și sigur la cele mai multe boale așa d. e. la jun-

ghiuri, vătămătură, durere de oase, scrintitură, înflunță fierbintă, aprinderi, durere de ochi, la debilitatea vederii, lipsa apetitului, răgăială acra arsuri, degeraturi ș. a. deja după o frecare de câte va ori se întăresc și se vindecă părțile morboase a corpului. Pentru 5 coroabe, trimite scutite de taxă 12 sticle sau 6 sticle după sângurul pregătitor Feller V. Eugen apotecar de surte. *Stubica Centrale Nr. 82.* (Com. Zăgráb). Să ne ferim de ori ce imitațiune și nime se nu întrelase de a nu face probă cu acest medicament de casă.

Neurolog Simion Pop, Vrednicul preot din Drag diecesa Gherlei, a îndurat o grea lovitură prin pierderea fiului său *Alexandru* cadet de mărină, care făcând călătoria de praxă în jurul pământului a repausat de parte de casa părintească pe insulele Asore în Oceanul-Atlantic, aparținătoare Portugaliei. Pe repausatul mort în vristă de 21 ani îl deplânge pe lângă tatăl său, mama sa Susana n. Vamoș, surorile Victoria m. Emil Măcelar, Otilia și Linuța și fratele Simeon.

† **Dr. Ioan Maior**, Primim următoarele șire: Duminică în 5 Iunie 1904 s'a celebrat un parastas, în biserica din comuna Tâmpăhaza. În memoria și odihna sufletului Dr. Ioan Maior fost avocat în Lugos, născut în comuna Tâmpăhaza fiind mare parte din locuitorii comunei Tâmpăhaza și Uifalău înrudiți cu defunctul, întreaga comuna Tâmpăhaza și Uifalău, au alergat la sunetul clopotelor, spre ași arăta recunoștința, stima iubirea și venerațiunea față de repausatul și mare bărbat oare când Dr. Ioan Maior avocat, și mare proprietar, consilier de școale pensionat, Tribunal al marelui Iancu în anii revoluțiunii, etc. etc. Fiind biserica din celea mai vechi, și fiind prea mică pentru a putea cuprinde pe toți credincioșii în interiorul său, parastasul s'a servit în curtea bisericii sub cerul liber, de 3 preoți. După celebrarea parastasului, protopopul Ioan Maior, de la Aiud, a rostit o cuvântare întru memoria și odihna sufletului repausatului, carea a stors lacrimi din ochii tuturor. Între altele a arătat protopopul în vorbirea sa, cum repausatul s'a ridicat ca un soare luminos din această comună, chemând la o viață nouă o pleiadă întreagă de inteligenți, și așezându-i în serviciul bisericii și națiunii. Și toți aceștia la exemplul și cu ajutorul său s'au ridicat. A arătat mai departe cum marele bărbat, înfruntând luptele vieții s'a distins pe toate terenele, ca tribun a lui Iancu în anii 1848—9, ca Consilieriu de școale, ca deputat, ca avocat, ca econom și proprietariu ca tată de familie, ș. a. În fine oratorul a legat de inima credincioșilor din comuna Tâmpăhaza și Uifalău, să rostescă cu respect și pietate numele repausatului, și pururea amintirea lui să le fie neștearsă din inimă, și ingenunchiând să-i recomandăm în rugăciunile noastre sufletul în îndurarea și bunătatea lui Dumnezeu, și să ne silim a fi vrednici de faptele lui prin instruirea copiilor noștri, la lupta pentru biserică și națiune, — pentru care ne-a arătat drumul în veș neuitatul. După terminarea tuturor ceremoniilor sacre, preoții fungenți și rudeniile mai de aproape a repausatului, au fost invitați la pomana dată de Teodor Maior, econom din Tâmpăhaza fratele repausatului. Tâmpăhaza 15/VI. 1904. *Nepotul recunoscător.*

Odihnescă în pace!

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea, Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *ohilii oomforte și ieftine.*

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bělgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Dacă m'ar întreba cineva, că unde și-au avut reședința episcopii românești în periodul de la 1572 până la 1599, răspund, că pe baza celor desfășurate în »Vechile Episcopii« (pag. 45—61) este admisibilă presupunerea, că Eftimie de la 1572 până la 1574, și următorii săi Christofor, Daniil, Ghenadie și Ioan de la Prislop, ca episcopi ai »Ardealului și părților unguresci«, și-au avut reședința la Silvaș în înfloritoare mănăstire a Prislopului, care se afla până la 1580 sub ocrotirea puternică a Zamfirei, renumita fiică a lui Moise, voevodul Țării-Românești, cel ce a domnit pe la 1529—1530, Ioan de la Prislop mutându-și reședința din mănăstirea Silvașului (Prislop) în mănăstirea Bělgradului, cea întemeiată de Mihaiu-Viteazul, atât el, cât și următorii săi până la Atanasiu, repausat în 1713, ar residat în Bělgrad (Alba-Iulia). După anul 1574, când Eftimie a fost numit episcop numai peste bisericile din comitatele Turda, Cluș, Dobâca și Solnocul din lăuntru, atât el, cât și următorul său Spiridon, și alții, cari îi vor fi urmat — căci pe cum vom vedea, i-au urmat și alții, — și-au avut reședința în mănăstirea Vadului din comitatul Solnocul din lăuntru (astăzi Solnoc-Dobâca), adevărat din circumscripția episcopatului lui Spiridon și Eftimie. În zilele trecute am ajuns în posesiunea unui document de pe timpul când Mihaiu-Viteazul era stăpân peste Ardeal, din care se vede, că mănăstirea Vadului pe Someș, din jos de Dej, exista și pe atunci în stare înfloritoare și ast fel a putut fi reședința episcopescă și de la 1574 încoace, pe cum fusese înainte de 1566, care fapt din urmă este dovedit destul de limpede în scrierea mea »Vechile Episcopii« pag. 15—27.

Documentul amintit, pe care-l public la sfârșitul acestei scrieri, l'a văzut în original părintele protopop din Cluș, Dr. Elie Dăian, la un domn, care, pentru dirigătorul sa actuală, nu vrea să i-se spună numele, dar care a fost atât de bun de a pregăti o copie — ce e drept cam defectuoasă — de pe document și a mi-o pune la dispoziție prin mijlocirea părintelui protopop.

Accest document, pe cum și un alt document publicat de domnul N. Dobrescu în »Luceafărul« (numărul 23 din 1903) îmi dau prilej a tracta puțin relațiunile pe timpul de la 1574 până la 1628, dintre episcopii Silvașului, respective Bělgradului și ai Vadului, — dacă mi-se permite a-i numi așa.

Actele cunoscute până acum dovedesc mai pe sus de ori ce îndoială, că teritoriul episcopilor din Silvaș, respective Bělgrad și din Vad, începând din anul 1574 până în 1628 nu a fost statornic, ci a crescut, ori s'a micșorat după capriciul principilor, și după hărnicia episcopilor

respectivi, dar așa că dacă creștea teritoriul episcopiei Vadului, scădea teritoriul episcopiei Silvașului, respective Bělgradului, ori dacă creștea teritoriul episcopiei Silvașului, respective Bělgradului, scădea teritoriul episcopiei Vadului.

Cel dintăiu arhiepiscop al episcopiei Vadului restaurate a fost, pe cum am văzut, Eftimie I. El a ocărmit numai bisericile din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, și Solnocul din lăuntru (Vezi documentul din Vechile Episcopii pag. 57). Lui i-a urmat Spiridon, numit, ca și antecesorul său, de principele Ștefan Báthory. Acest Spiridon știu să-și estindă teritoriul diecesei sale, căci a obținut de la principele amintit, să se pușă sub ocărmitura sa nu numai comitatele aci înșirate, ci și comitatele Crasna și Solnocul de mijloc. Creșterea aceasta de teritoriu fu aprobată și de principele Sigismund Báthory cu decretul de dto 6 Februarie 1585, publicat în »Vechile Episcopii« la pag. 57—8. În urma acestor schimbări teritoriul episcopiei Silvașului, (a Ardealului și părților unguresci) a suferit o micșorare, și această știrbire a trebuit să o admită și episcopul Silvașului Ioan de la Prislop, care prin decretul lui Sigismund Báthory din 20 Martie 1585 a fost numit episcop »al Ardealului și părților unguresci« (in regno hoc Transsylvaniae et partibus regni hungarici) cu condițiunea, ca jurisdicțiunea sa să nu se estindă și asupra diecesei Vadului din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul din lăuntru, Crasna și Solnocul de mijloc, puse sub ocărmitura lui Spiridon (demptis tamen illis Ecclesiis, quibus Spiridon Episcopus, similiter Valachus, ex annuentia nostra praeest. »Vechile Episcopii« pag. 60—1.)

Dar dacă Spiridon a fost norocos sub principii Ștefan Báthory, Cristofor Báthory și Sigismund Báthory, nu numai a rămân episcop, ci și a-și adauge teritoriul episcopiei sale, cu atât mai nefericit a fost sub Mihaiu-Viteazul, cât timp acesta a stăpânit Ardealul, căci voevodul muntean l'a înlăturat din post și în locul lui a numit pe Ioan Cernai. Ne spune adevărat documentul foarte interesant din multe puncte de vedere, pe care-l publicăm la sfârșit, că Mihaiu-Viteazul în 11. Decembrie 1599 a dat ordin din Alba-Iulia, ca Elena Körösi, văduva lui Christofor Kereszturi de Szent-Benedek, și fiica ei Catarina să fie introduse în moșiile lor din Olpret (Alpretth=Alpret) și din Szász-Nyires. Olpretul este situat nu departe spre sud-vest de la comunele Vad (unguresce odinioară Rév=Rév=Réwffalva, astăzi Kolostor-Vád și Rév-Kolostor), Bogata-romând și Bogata-maghiară, cari trei comune împreună cu Slatina și moara din Cățcău, formau în prima jumătate a veacului 16-lea proprietatea episcopilor de Vad și dintre cari Bogata maghiară, dacă nu me înșeală harta, ce o am în mână, este chiar hotărâșă cu Olpretul. Zăpirtul (Záporcz) o altă comună ce e bine a o cunoaște, este situată spre sud-ost de la Olpret și hotărâșă cu aceasta comună. Trimișii voevodului român să presentară la fața locului în Olpret, unde au fost chemați

toți cei interesați, între cari figurează și Măriuca, văduva voevodului moldovean Ștefan Rězvan ((*Mariuka*, relictă Magnifici quondam Stephani Vayvode Moldaviensis) domiciliată în Zăpirt. La introducerea în posesiune a Elenei și Catarinei Kereszturi se infățisează și Ștefan Ciurea, servitoriul lui Ioan Cernai, episcop sêrbeso al unor biserică românești și agumen al mănăstirii Preacuratei Fecioare Maria în Vad (Agilis Stephanus Chyure, servitor honorabilis Ioannis Chyernay, Episcopi Rhasciani certarum Ecclesiarum Valachalium, Claustrum sive Monasterium Beate Marie Virginis in Rewffalva Regentis) și protestează în contra introducerii în posesiune a Elenei și Catarinei Kereszturi. Trimișii voevodului iau act despre protest și pe episcopul Ioan Cernai îl îndrumă prin servitoriul său la curtea lui Mihaiu-Viteazul spre a-și valida drepturile sale.

Din cuprinsul acestui act cunoaștem nu numai numele soției voevodului moldovean Ștefan Rězvan, despre a cărei moșie din Zăpirt am făcut pomenire și în »Vechile Episcopii« (pag. 50) ci și alte lucruri interesante, cari se țin de obiectul nostru. Vedem adevărat, cum că mănăstirea Vadului există și pe la 1599 și era reședința episcopescă și ast fel cu drept cuvânt am putut zice, că Spiridon și antecesorul său Eftimie I, în a căror episcopie să află mănăstirea Vadului, au residat în această mănăstire. De altă parte vedem, că Spiridon, episcopul Vadului, a căzut victimă luptelor politice pentru stăpânirea Ardealului. Împrejurarea, că el era persoană plăcută principilor ardeleni, atât înainte, cât și după căderea lui Mihaiu-Viteazul, — căci acești principii îi adăugeau treptat teritoriul episcopiei sale, — nu va fi fost motiv de încredere pentru Mihaiu-Viteazul, care l'a înlăturat și în locul lui a pus pe Ioan Cernai, căruia cei ce au redactat documentul amintit i-au zis episcop »sêrbeso«, pentru că să folosia în biserică de limba slavă. Mai avem căsuri, că un episcop să fie înlăturat pe un timp oare care din scaun și înlocuit pentru motive politice cu altul. Așa a pățit-o d. e. și Sava Brancovici la 1659 (Vechile Episcopii pag. 119), și așa a pățit în zilele noastre un primate al României.

Cu căderea lui Mihaiu-Viteazul cade și episcopul Vadului Ioan Cernai. Spiridon este iarăși așezat în scaunul său și încercat cu favoruri din partea principilor ardeleni, cari între laude mari îi măresc auctoritatea și teritoriul diecesei sale cu știrbirea teritoriului episcopilor din Bělgrad. Din decretul lui Sigismund Rákoczy de dto 23 Iunie 1607 publicat în »Vechile Episcopii« la pag. 73—75, vedem, că în locul lui Ioan Cernai »Episcopus certarum Ecclesiarum Valachalium« din documentul mai sus schițat, ajunge iarăși Spiridon în calitate de »Episcopus Ecclesiarum certarum valachalium«, și că Ștefan Bocskai principele Ardealului în 23 Septembrie 1605 numise pe Spiridon nu numai de episcop peste bisericile din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul-interior (unde era mă-

năstirea Vadului), Solnocul-de-mijloc și Crasna, ci și de inspector suprem (supremus superintendens) peste toate bisericile din Ardeal și părțile unguresci, însă așa, ca să nu incomodeze, sau să impedeze în funcțiunea sa pe episcopul Belgradului (ita tamen, ut ne alter alteri incommodet et impediatur). În calitatea aceasta de episcop al Vadului și de inspector suprem al tuturor bisericilor românești a fost întărit apoi Spiridon și de către principele Sigismund Rákoczy în 23 Iunie 1607 și pentru aceea el se intitulă acum și »*Vladica Ardealului*«, pe cum se poate vedea la dl Iorga, Documentele Bistriței, II, pag. 94—95. Aceste toate dovedesc, ca episcopul Belgradului, care pe atunci era Teoclist, ne cum să fi fost mitropolit adevărat, ajunsese a fi pus sub inspecțiunea supremă a lui Spiridon din episcopia Vadului.

Dar inspecțiunea aceasta n'a fost plăcută episcopului din Bělgrad și va fi dat prilej și la frecări între cei doi episcopi rivali. De aceea vedem, că Gavrilă Băthory prin decretul de dto 29 April 1608 nu mai întărește pe Spiridon în calitatea de inspector suprem peste toate bisericile românești din Ardeal și părțile Unguresci, ci numai de episcop peste comitatele amintite, la cari s'a adaus de astă dată și Maramureșul (Eundem Spiridonem in eisdem comitatibus Torda, Kolos, Doboka, Zolnok interiori et mediocri, ac Crasna et Maramoros existentium Ecclesiarum Valachalium Episcopum creandum et ordinandum duximus. »Vechile Episcopii« pag. 76—77).

Anul, până când a funcționat episcopul Vadului Spiridon, nu-l cunoaștem, nici nu știm, că până la 1623 cine i-a urmat în scaunul episcopesc, de cum va i-a urmat cineva în intervalul de la moartea sa până la a. 1623. În acest an însă aflăm în episcopia Vadului pe Eftimie II. Domnul N. Dobrescu în »Lucașul« din Budapesta (num. 23—1903) publică decretul despre confirmarea episcopiei românești conferite lui Eftimie II (Confirmatio episcopatus Valachalis Iephtimiae collati). Din acest decret luat din Liber Regius, vol. XI. pag. 36, conservat în archiva statului din Budapesta, dar transcris de N. Dobrescu cu foarte multe greșeli de latinească, vedem, că Stefan Bethlen, guvernatorul Ardealului, a numit pe Eftimie episcop peste bisericile românești din comitatele Turda, Cluș, Dobăca, Solnocul din lăuntru (unde se află Vadul) Solnocul de mijloc, Bihor, (unde se află Oradea-more) Crasna, Maramureș și Sătmar, și din districtele: Chiorului, Bistriței și Gurghiului. Principele Gavrilă Bethlen în 1 Iunie 1623 confirmă numirea lui Eftimie II. peste teritoriul amintit. Aflăm deci o nouă știrbire a teritoriului episcopiei Belgradului, din care prin acest decret a fost rupte comitatele Bihor (adecă ținutul Orăzii), și Sătmar. Împrejurarea, că se amintesc aci și districtele Chiorului, Bistriței și Gurghiului, nu însemnează o creștere în teritoriul episcopiei Vadului, de oare ce aceste districte erau părți autonome din comitatele, peste cari a fost episcop și Spiridon.

Episcopia Vadului, care deci exista și pe la 1623, în curând apune cu totul. Episcopul Bělgradului Ghenadie II, un ta-

vorit al principelui Gavril Bethlen, reușese a nimici episcopia Vadului din comitatele ardene des amintite și din cele ungurene, al Sătmarului și al Bihorului (Orăzii), și pentru aceea în Dalteria din 4 Decembre 1628, ce o dă protopopului Ianăs din Hunedoara, se întitulează, nu numai al Bělgradului, ci și »al Vadului și al Orăzii și al Sătmarului« (Cipariu, Acte și Fragmente, pag. 253). Tocmai pentru că episcopia Vadului apusese, vedem, că în ținutul Bistriței, care aparținea comitatului Dobăcei și episcopiei Vadului, episcopul Ghenadie din Bělgrad exercita jurisdicțiune episcopescă în ținutul amintit. Întimpinăm adecă acolo pe »Smeritul Ioan, chipul vladicii lui Ghenadie de Bělgrad«, care avea misiunea, să înlătore pe un protopop, pentru că acesta nu a încasat și trimis vladicăi venitele vladicesci, (Jorga Doc. Bistriței I. p. 43). Cu mult mai limpede se vede însă apunerea episcopiei Vadului din decretul lui George Rakoczy de dto 10 Octobrie 1643, conform căruia comitatele Turda, Cluș, Solnocul din lăuntru, Solnocul de mijloc și Crasna și districtele Chioar și Bistrița, cari aparținuseră episcopiei Vadului, le găsim îngremiate în episcopia Bělgradului (Cipariu, Archiv, pag. 628). Dela 1628 în coace Episcopii Bělgradului au ajuns deci singuri stăpânitori peste toate bisericile românești din Ardeal și părțile unguresci. Numai în Maramureș se mai putu ține din când în când câte un episcop, dar în contra voinței episcopilor din Bělgrad, și numai o singură dată ni se ivesce cazul, că pe timpul lui Sava Brancovici, trei protopopiate din districtul Făgărașului au fost scoase de sub jurisdicțiunea lui, și date antecesorului său, Daniil, pe cum se poate vedea din cele ce le-am scris în »Vechile Episcopii«.

Am arătat, care a fost de la început teritoriul episcopiei Silvașului, respectiv Bělgradului și care al episcopiei Vadului, pentru că și prin aceasta se dovedește, că n'a existat nici o mitropolie în Ardeal și părțile unguresci, ci numai două episcopii, cari când erau mai mari, când mai micuțe, cu doi episcopi independenți unul de altul, dar dependenți de la 1585 în coace de Mitropolia Țării-Românești, cari trăiau în continuă luptă unul cu altul, cercând fie care să-și mărească teritoriul diecesei sale pe socoteală celui alalt, până când episcopul Bělgradului a isbutit a nimici episcopia Vadului și a ajunge singur stăpânitor peste toate bisericile din Ardeal și părțile unguresci. În fine observ, că toate acestea le-am desfășurat și pentru ca pe basa descoperirilor mai nouă în parte să întregesc și să rectific cele ce le-am scris în »Vechile Episcopii«.

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire populară de AUREL FODOR
paroh în Așchileul mare.

(Continuare.)

„Apoi pe cum v'am mai spus temeiul cinstei părinților și mai marilor zace în iubirea și cinstea neamului.

Dacă învățătorul spune copilului, că părinții sînt odraslele unui neam viteaz — îi cinstește și îi iubesc și el mai tare, dar în școlile lămești învățătorul laudă numai neamul acela de care îi poruncit, să învețe și adese bieții copii les din acele școle, ca și rușinați de neamul, de care neînvățând fapte mari — cred că e un neam de jos. — Asemenea să învață istoria legii în școlile de stat.

„Pentru neajunsurile aceste vedem, că toți să silesc a avea școle bisericesti. Episcopii și acești omeni avuți pe fie care au jertfesc sute de mil pentru școle bisericesti, iară jidovii ori cât sînt de puțini nu să lasă fără ele — cheltuiud nespun de mult. Acesta e cauză de alte neamuri, și dacă școlile lămești sînt în limba lor — numai unde nu pot, numai acolo să lasă fără școli bisericesti.

„Ceea ce am avut de spus — v'am spus — cine voește să aște calea adevărată din câte v'am spus o poate afla. — Acum numai o vorbă vă zic — vorba „cel ce are urechi de auzit — să audă.“

Și-au auzit — și-au înțeles — afară de slujbași și străini toți și-au încriș copiii la școla lor bisericescă.

Împrejurarea acesta a amărit pe Macavei, care cu toate, că pe casele vindute căpătă o sumă mare de bani, totuși nu fuse în stare a leși din datorii, apoi ruinat de bentură nu era harnica lucră, deci era avisat la deregătoria de primari — din care avea nădejde să trăiască, și cari prin aceasta avea să și o asigure și pe mai departe.

Pentru aceea de o parte pentru ca să-și arete simțămintele — de alta ca să-și răsbune asupra preotului; făcu arătare secretă contra lui pentru ajitare „contra școlei de stat“ urmarea fu că preotul s'a trezit cu un dorgatori de la Episcopie — ceea ce îi cădu tare greu — căci zicea el — „de m-ar fi ocărit inamicul ași fi răbdat dar să me ocărească acela ce trebuie să me ajute și mângăie nu o înțeleg,“ dar totuși ca pe o muștrare părintăscă a suferit-o fără murmur.

Pedeapsa cu atăta nu i-s'a terminat, ci deși era cu familie numerosă și fără avere ajut de stat nu capătă în 2 ani. Nici acesta însă nu l-a clătuit. „Unul preot nu este iertat să se clătească în principiile sale, nici să se pună împotriva principiilor evangheliei, ce le predică. Eu spre acesta m-au făcut preot să vestesc adevărul, și în acesta nu me vor clăti nici puterile lădui, de cum loviturile sorții pămăntești“ — Așa zicea el.

Ura lui Macavei înse nu s'a potoluit cu atăta, ci el făcu arătare contra școlei confesionale, arătând scăderile ce din lipsa de mijloce erau acolo.

Urmare fu că comuna biserică fu convocată să a edifica școlă nouă — să a o închide.

„Acum“ a ajuns preotul în corn de capră zicea el către slujbașii lui în cărciumă. Și începă o agitație puteratică folosindu-să de arma cea mai plăcută „Talburenilor“ arma vinarului, prinzând acum pe unul, acum pe altul și zicându-le „Să nu ascultați de preot care vrea să vă pună la sărăcie, silindu-vă să vă faceți școlă nouă, de ce să ne cheltuiim — când statul ne dă înainte, școlă învă-

țatori — ba încă și cărți? — Apoi preotul e îndatorat în fie care săptămână în 2 zile a propune religiunea noastră, cereți să se închidă șola bisericească — care numai cheltuiea zădarnică ne face...

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

Popoarele nouă ce răsăreau în Europa din amestecul băstinașilor cu neamurile barbare, — nu și-au lăsat așa în grabă tradițiile. Și nici întâii lor stăpânitori nu erau mai buni. Dar moravurile acestea periclitau moravurile creștine, și scopul bisericeii. Biserica s'a opus întâi cu arme morale, dar după ce acestea unor firi îndărătnice și trufașe — ca răsărite din barbari, — au să folosit nimic sau aproape nimic — biserica, căpeteniile de prin veacuri a acesteia, *Papii*, au recurs la ultimul remediu: la mijloace lumesti, pe cări ca să le simți nu-ți trebuie să fi așa de sensibil. Au început să pue și să numească la regi și împărații, și să-i detronizeze, — când aceștia erau contrari bisericeii, scopului său.

De o ast fel de energie nici pomeneală nu-i în răsărit, după schismă. — din partea bisericeii. — Aici biserica e înghenunchiată nu statele, și episcopii să înalță și să doboară de regi. Dar unde puterea bisericească a ajuns la o așa decădintă, unde puterea spirituală e sub stăpânirea forței brachiale, acolo nu poate fi vorbă de „veto” sau „Non possum” din Apus din partea căpeteniilor bisericești, ci acolo patimile, crimele să întâmplă cu aprobarea, ori în cazul cel mai bun cu știrea acestor căpeteni. — Cu timpul apoi între ast fel de împrejurări decade însuși clerul și rasa călugărească și vesmântul militar ascund în multe cazuri aceleași patimi.

Când am zis dar că aproape fie care pagină a istorii nefericirilor noastre, ne spune să ne păzim de străini, și mai la vale, că celea mai multe nefericiri ne-a venit din luptele dintre noi, din neînțelegerile noastre, nu e contrazicere, căci acestea din urmă în ultima analiză tot de la străini ne-au venit, și anume pe de-o parte de la indivizii fără putere proprie de viață, despre cari am avut ocazia să scriu mai pe larg mai înainte, și cari ne-au inundat țările, — iar — de altă parte de la o biserică decăzută pe toate terenele, care ne-a atras și pe noi în mrejele sale, străină și aceasta și după fire și după limbă și după scopul ce-l urmărea, — și care n'a fost în stare să poruncească moravurilor decăzute la noi, după cum n'au putut s'o facă nici la ea acasă, — sau doar nici n'a cercat s'o facă. În schimb însă ne-au răpit limba din biserică, ne-au ademenit averile, ne-au întunecat mințile, ne-au aprins patimile și a ațîțat certele dintre noi, tot agenți străini punându-le la cale.

Când așa urmări rele a avut tot de una amestecul străinilor în afacerile noastre, — și asta nu va trage-o nime la îndoială, nu știu cum pot să fie oameni, cari în amestecul sârbesc în biserica unită din Ardeal sub Petru Paul Aron, văd mâna prevedinții, ce nu ne-a părăsit, iar în agenții, mai bine în sbirii, prin cari Sârbii

au înscenat aceea înfiorătoare luptă religioasă, văd apostolii, mucenicii mântuitorii unei părți a neamului românesc din „ghiarele” catolicilor.

Nu-și dau oare sama cei ce spun și scriu ast fel de aserțiuni, că nu are de unde isvori atâtă zel și abnegațiune, de la nește străini, cari, după ce am ajuns, o parte, desbinați de trunchiu, în brațele lor, era cât pe aci să ne scoată sufletele cu înbrătoșatul lor?

La unire încă au conlucrat și străinii, și acești străini, poate cu timpul încă ne-ar fi omorât cu dragostea, ori cel puțin ne-ar fi slăbit, după cum au și cercat, și după cum cercă și acum în parte cu autonomia, — dar asupra acestor străini, peste biserica catolică stăpânește o putere supremă, care nu e condusă de interese private, naționale, separatiste, stăpânește patriarhul Romei, care tot-de-una s'a ridicat, și sperăm că-și va ridica cuvântul, când e vorbă să fie prea grea de suportat dragostea străină.

(Va urma.)

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu**. Studii critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. —12

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 7 Nrii, îl primesc cu 5-20 cor. în loc 7-98 cor.

5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu —30

Cărți ce să pot căpeta în Librăria Seminarială

Floricele de câmp , de A. C. Domșa	1.—
Cântoce Sabo	1.—
Studii și Biografii . Dr. I. Rațiu	2.—
Geni pustiu , Eminescu	2.—
Drumuri și orașe Iorga	2-50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandria 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1-25
Novele A. Brătescu-Voinesci	1-50
Liter. pop. Eminescu	1-50
Ciocoli N. Filimon	1-50
Legende și basme Ispirescu	1-50
Povești, I. Creangă	1-50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1-50
Vatra Părăsita Slavici	2.—
Din Bătrâni	2-50
Visuri trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oțel,

Grape tăvăluguri,

Mașine de sămănat Agricolă

Mașine de cosit, sistem american,
pentru iarbă, trifol și grâu

Greble de fin, otavă și seceriș,

Presse de paie și de fin

Presse Hydraulice,

Presse de pome, stropitori de
struguri și plante.

Aparate pentru uscarea

pomelor și a legumelor,

se pregătesc după construcția cea mai nouă, premiata, și le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașini economice, turnătoare de fier și pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III**, strada Tabor Nr. 71. **cu 900 lucrători.**

Premiate cu preste 500 medalii de aur și argint.

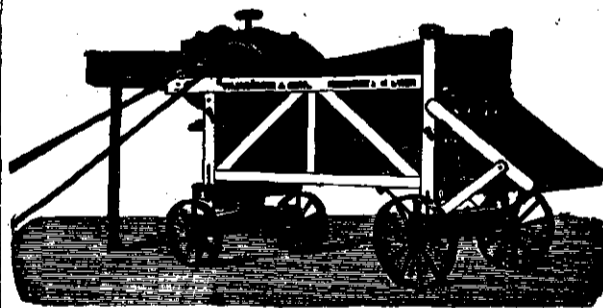
21 (7-10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vândători și agenți.

Mașină de îmblătit

purtate cu mâinile, cu vitele ori
cu motorii.

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de
frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napil, moră de urzică.

Locomotive, casse, cupătoare,

pumpe rotative,

tot felul de mașine pentru economie,

Dintre 60.000 epistole de mulțumită, pre cari lea primit Feller V. Engen apotecar, Stubica, Centrale (com. Zăgráb) referitor la Fluidul Elsa, din lipsa de spațiu numai câte-va putem comunica.

St. Domn Engen Feller apotecar Stubica (com. Zăgráb) Centrale Nr. 82.

Fii bun și îmi trimite din renumitul Elsa-Fluid a D.-tale cât să poți de Ingrabă 30 buc. cu sticlă dublă, pe care de 2 ani o folosesc cu succes eminent. — Mă rog a te trimite cu rambursă.

cu deosebită stimă

Med. Dr. Kittel Ferencz m. p., Praga.

S. D. Feller V. Engen

Stubica Centrale Nr. 82.

În toate foile poți publica, că Elsa Fluidul D.-tale e o medicină eminentă, care și mie și cunoștilor mei le a făcut mari servicii așa d. e. în contra sgârșurilor la degete, durere de cap, durere de spate, osteneală, durere de ochi s. a.

Elsa Fluidul D.-tale îl recomand ori și cui și îți sunt mulțumitor pentru medicina acesta eminentă.

Buzias.

Geramb baronésă.

Sotia mea, mai mult ca de 8 ani a suferit de picior, pe mine ma durut cós-tele și după ce ne-am frecat de vre-o câte-va ori ne-am vindecat.

Ioan Duluz, Șopron.

Mama mea de mai mulți ani a suferit de picior, să unflău și cocea, am probat medicini destul, dar fără rezultat. De când înse folosim Elsa-Fluidul d.-tale s'au vindecat formal.

Henrich Türjung, Kis-Ósz (Com. Torontal).

De mai mulți ani am avut o bubă mare în obraz (față) și ochii îmi erau foarte debili și acuma după folosirea Elsa-Fluidului simțesc vindecare totală. La alții le-au folosit în contra tusei și a durerii de dinți.

Fél (Comit Poșon)

Ioan Borș.

Amicii și cunoștilor mei îți laudă eminenta D.-tale medicină. Eu am simțit prima oră influența ei, eu am pățit de durere de mijloc și junghiuri, au dispărut după ce mam frecat de 3 ori.

Ludovic Kis, Szentes.

Îmi era foarte rău, în tot trupul simțiam osteneală și durere, am și cugetat să abdic de postul, de ore ce mă temeam că nu voi pute suporta iarna, dar după ce am folosit 3 sticle din Elsa-Fluid, mam trezit la viață nouă.

Ștefan Farsang, Vép.

Nu pot întrelăsa, ca să nu mă pronunț în mod măgulitor asupra efectului eminent și admirabil a Elsa-Fluidului.

În reuma mea de 30 ani mare efect am observat, ceea ce până acuma cu nici un fel de medicină na putut ajunge, cu Elsa-Fluidul înse am ajuns.

Oismadia Imre, Kanișa-mare.

Adevăratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esență de plante cu miros plăcut alui Feller), provădit cu marca „Elsa,” pe ori ce sticlă și pe ori ce instrucție trebuie să fie marca alăturată cu numele „Elsa” și subscrierea „Feller.” În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere foarte

s'au pus în circulație din partea unor speculanți fără conștiință diferite imitațiuni sub numirea de Gold-Else-Fluid; Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiuni pentru că numai cel provădit cu marca „Feller” este Elsa-fluid veritabil. Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o. La espozițiile din Berlin, Roma,

Londra, Paris și Nizza Fluidul-Elsa alui Feller a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordinului crucea roșie din Spania.

Se spedeză cu rambursă ori trimițând banii înainte

dimpună cu instrucția, speșele de postă și ladă:

12 sticle	saū 6 st. duple	5.— cor.
24 "	" 12 " "	8.60 "
36 "	" 18 " "	12.40 "
48 "	" 24 " "	16.— "
60 "	" 30 " "	20.— "

Maī puțin de 12 sticle nu se spedeză **Gratis** primesc tot la 12 sticle o sticlă de Elsa Fluid.

Nu mai Elsa-Fluidul lui Feller e bun. Econsult să se comande recomandat.

La Elsa-Fluidul se recomandă, că cel mai bun mijloc laxativ **piulole Elsa Rebarbara de Feller**. Cu totul ne-strictăciōse. Efect sigur și iute. Nu produce dureri, face poftă de mănecare. ajută mistuirea, curătesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea 4 cor. franco. Nenumărate epistole de recunoștință.

Adevăratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa.” Acest prav omōră insectele stricaciōse de prin case, grădine, grajduri, vii, cum s. d. e. muscele, purcii, moliele, păduchi, ștelnișale, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță foarte mult și fiind efectul lui admirabil să recomandă cu totă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. ec. Zăgráb.

Visuri trecute

Schițe și Nuvele.

de Alesandru Ciura, profesor.

Prețul 1 corónă.

CÂNTECE

Poesii lirice

de Emil Sabo profesor.

Prețul 1 corónă.

Studii și Biografii

de Dr. Ioan Rațiu profesor.

Prețul 2 coróne.

La espozitiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

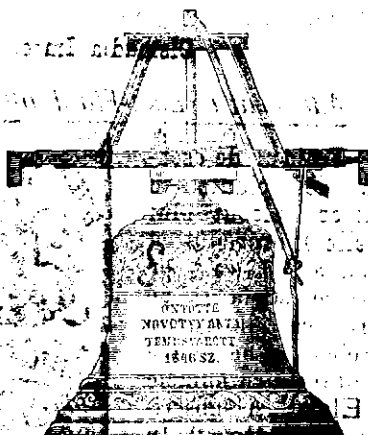
Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabrică

Spre pregătirea clopotoarelor, pe eum la turnarea de nou a clopotoarelor stricate, hantă de parte spre facerea de clopote de tărăgi armonioase, pe lăna, se utilizează pe mijlocul unui procedeu cu ajustări de fer bătut, construite spre a le săițoarea și săițoarea în ori ce parte, în data ce clopotele sînt bătute de o lătare prin aceea ce sînt mînuite de crepare. — Cu deosebire recomandăm

Clopotele găurite

Unele invențate și mai de multe ori premiate, cari sînt provăzute cu gauri după figura S și sînt în aceea căi un con mai intensiv, mai adînc, mai lîmped, mai plăcut, și, în schimb, mai voluminos, de cît cele de sistem vechiu, așa că un clopot de greutate de 27 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcînd după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă și fabricarea clopotoarelor de gir bătut, de sine stătător, și fabricarea clopotoarelor vechi cu ajustare de fer

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

AVIS!

Am onorarea aduce la cunoștința P. T. Publică că în atelierul meu de tinicherie se pregătesc, conform cerințelor timpului de azi, tot soiul de lucruri în această bransă, și anume: tot felul de lucruri de tinichia (badog) acoperișuri din tinichia dublă cu aprobarea comisiei de edificare, cade de scaldat, precum și tot felul de lucruri pentru culină.

Să face atenț O. Publică cu deosebire la repararea stropitoarelor de peronosporă.

Comandele și reparaturile din provincia se eșcută iute și bine.

Ignat Ebel

tinichigiu în Blaș.

29 (2-2) (Strada lungă, casele Stroza.)

Senegin

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, oficei, tusei măgăreți, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei seci. Vindecă sigur și repede. Prețul 1 c.r. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de ose, podagrei, reumatismului, rețelilor, durerilor de cap, dinti și nervi. Vindecă și întru totul cele mai îmbetrânite bole le vindecă. Prețul 1 cor 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de somn, precum și de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgâchurle cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curățirea sîngelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kajodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sîngelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderca scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, ameteii, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cît se comandeze Laxbonbons zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Chemicals, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucția pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mîni. Articoli cosmetice, olei pentru păr. Esență pentru plecatul și întărirea părului. Apă de gură și dîni pe eum și p.v. Ori ce fel de articoli din bransă. Tote tôte leftine. Faceți întrebare și Vê veți coavinge.

Cornel Demeter, apotecar în Békás-Magyar, 41 Bpest mellekt). 12 (13-?)

Cruce sau stea duplă

electromagnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și învioroză pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gâlbnare, durere de dîni, durere de cap, impotență, infilență, precum și pri-re morbu de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decăt. Acolo unde nu a folosit nici un medicament, cereră aparatul meu și sum convins de sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. și de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. și de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de, vînzare îl trimite în totu și înătat cu rambursă sau dîni banii se trimit înainte.

Scheffer D. Sándor BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3. 16 (12-52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o masină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfel trimite în tota lumea renumita și de tota lumea plăcuta ma-fă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 enfițe de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tôte din argint de Mexico

total 46 bucați numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesc ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimțerea banilor înainte.

Scheffer D. Sándor, BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

Pentru 5 corone

trimite 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătii din: trandafiri, illic, viole, resedă, jasmîn, lăcrămiore.

Baniit să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer, Budapesta, VIII. Bezeredy 3.